

1. 6. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zlaté akcie s kontrolními právy

Zlaté akcie jako zvláštní druh akcií byly v minulosti upraveny v zákoně č. [210/1993](#) Sb., konkrétně v jeho čl. IV bod 2, který stanovil, že: „Pro účely zákona č. [92/1991](#) Sb. , o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, mohou statovy akciové společnosti založené Fondem nebo Pozemkovým fondem České republiky určit akcie se zvláštními právy spojenými s výkonem hlasovacího práva, která lze uplatňovat pouze za předpokladu, že majitelem těchto akcií je Fond nebo Pozemkový fond České republiky.

Akcie se zvláštními právy státu spojenými s výkonem hlasovacího práva vydané do dne účinnosti tohoto zákona se považují za akcie podle předchozí věty.“

Zvláštní hlasovací práva, která byla do zlatých akcií v tomto případě inkorporována, spočívala v možnosti státu (nikoliv tedy jiného subjektu) uplatnit tzv. **právo veto, tj. zablokovat přijetí (určitých, popř. všech) rozhodnutí valné hromady akciové společnosti**. Stát si prostřednictvím této úpravy ponechával rozhodující vliv na chod akciových společností ve strategických sektorech (vodárenství apod.). Jako př. takové klauzule lze zmínit čl. 8 odst. 2 stanov[1] společnosti Vodovody a Kanalizace Zlín, a.s.: „... *Rozhodnutí o a) převodu infrastrukturního majetku z majetku společnosti, b) změně bilančních nároků jednotlivých obcí na zdroje vody vybudované státem, c) zrušení omezené převoditelnosti akcií na jméno v majetku obcí, d) udělení souhlasu k převodu akcií znějící na jméno, které jsou v majetku obcí, na třetí osobu, e) výměně akcií na jméno, jejichž majiteli jsou obce, za akcie na majitele, f) změně stanov společnosti v člancích týkajících se akcie se zvláštními právy nebo práv s ní spojených budou na valné hromadě přijata pouze pokud s nimi při hlasování vyjádří souhlas držitel akcie se zvláštními právy spojenými s výkonem hlasovacího práva.*“

Podle judikatury Evropského soudního dvora (srov. např. rozsudek ve věci C-543/08, ze dne 11. 11. 2010 a tam citovaná rozhodnutí) však **zlaté akcie pod kontrolou státu (resp. veřejnoprávních subjektů vůbec) představují překážku svobody usazování a volného pohybu kapitálu a jsou tudíž neslučitelné s evropským právem** s tím, že právo veta v rozsahu, v němž státu dává vliv na řízení a kontrolu akciové společnosti, který není odůvodněn rozsahem účasti, kterou má v této společnosti, může odradit subjekty z jiných členských států od provádění přímých investic do takové společnosti, neboť by se nemohly podílet na řízení a kontrole této společnosti poměrně k hodnotě svých podílů.

K jejich zrušení proto u nás došlo zákonem č. [178/2005](#) Sb., a to s účinností od 1. 1. 2006. Vydávání zlatých akcií v režimu obecné úpravy, tj. obchodního zákoníku, pak bránil § 155 odst. 7 in fine ObchZ, který stanovil, že: „*Jiné druhy akcií, než které upravuje zákon, nesmějí být vydávány.*“

Zákon o obchodních korporacích numerus clausus druhů akcií, jak známo, opustil a nově tak lze vydávat i jiné akcie se zvláštními právy, než jsou akcie kmenové a prioritní (§ 276 odst. 1 ZOK).

Zakázány jsou pak zákonem výslovně toliko tzv. akcie úrokové (§ 276 odst. 2 ZOK). **Klade se tedy otázka, zdali zákaz vydávání zlatých akcií za stávající právní úpravy lze dovodit ze smyslu a účelu zákona.**

Pokud jde o držení zlatých akcií s právem veta ve vlastnictví státu je i nadále použitelná shora citovaná judikatura Evropského soudního dvora. Je tede nepřijatelné, aby zlaté akcie byly konstruovány tak, že jejich vlastníkem může být jen stát. **K platnému vydání takových akcií tudíž ani dnes (s ohledem ne evropské právo) dojít nemůže.**

O jinou situaci však dle mého soudu půjde tehdy, pokud zlaté akcie nebudou mít za cíl státu zajistit kontrolu nad danou akciovou společností. Takové ujednání stanov totiž nepředstavuje státní opatření, nýbrž soukromoprávní akt, který nespadá do působnosti evropského práva. Jinými slovy, nejde o odchylku od obecného korporálního práva stanovenou vnitrostátním legislativním opatřením pouze ve prospěch veřejnoprávních subjektů. Možnost nabýt zlaté akcie musí být tedy otevřena všem akcionářům a nesmí být vyhrazena výlučně státu.

Ani v rovině vnitrostátního práva (zejména na základě zákona o obchodních korporacích) nelze dospět k závěru, že by byly zlaté akcie per se nepřijatelné, tudíž dovolené jsou (srov. kupř. § 415 ZOK, podle něhož lze ve stanovách určit jinou většinu hlasů nutných pro přijetí rozhodnutí valné hromady), což lze nepřímou dovodit dále také z § 412 odst. 2 ZOK, který umožňuje, aby akciová společnost ve stanovách určila případy, kdy nelze hlasovací právo jinak spojené s akciemi vykonávat. Zlaté akcie by pak šlo vytvořit i tak, že by stanovily, že při hlasování např. o volbě a odvolání členů dozorčí rady nemohou vlastníci jiných druhů akcií hlasovací právo vykonávat, zatímco vlastníci zlaté akcie ano. **To však pochopitelně nebrání tomu, aby v konkrétním případě bylo postupováno např. podle § 212 odst. 2 OZ:** *„Zneužije-li člen soukromé korporace hlasovací právo k újmě celku, rozhodne soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet. Toto právo zaniká, pokud návrh není podán do tří měsíců ode dne, kdy k zneužití hlasu došlo.“* Takovou situaci si lze představit např. tehdy, pokud by menšinový akcionář se zlatou akcií bránil (bez rozumného důvodu a v rozporu s korporální loajalitou) přijetí rozhodnutí valné hromady o změně stanov v části týkající se předmětu podnikání. **Stejně tak nelze vyloučit i tu možnost, že se institut práva veta v určité dílčí otázce bude protivit některým ustanovením zákona o obchodních korporacích, resp. jiného právního předpisu, aniž by muselo jít nutně o zneužití hlasovacího práva k újmě celku. To by však nemělo být důvodem pro zneplatnění zlatých akcií jako takových. Jen se v daném případě k právu veta nepřihlédne.**

Jak se zdá, zlaté akcie jsou v praxi celkem oblíbené. Vyskytují se totiž v celé řadě českých společností. Namátkově lze zmínit, např. čl. 8 odst. 2 stanov[2] společnosti **Simple Food a.s.:** *„S akciemi se zvláštními právy jsou spojena tato práva: následující rozhodnutí valné hromady budou přijata pouze tehdy, pokud pro jejich přijetí budou hlasovat všechny akcie se zvláštními právy. Jedná se o tato rozhodnutí: i. o změně výše základního kapitálu a o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu, ii. o změně druhu nebo formě akcií nebo o změně práv spojených s určitým druhem akcií, iii. o udělení souhlasu s převodem akcií společnosti a udělení souhlasu se zastavením akcií společnosti, iv. o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojích, nebo o úhradě ztráty, v. o uzavření smlouvy o zápůjčce, úvěrové smlouvy či jiné obdobné smlouvy se závazkem vyšším než 3 mil. Kč, vi. o schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti, vii. o změně stanov v části týkající se předmětu podnikání společnosti, viii. o volbě a odvolání členů představenstva.“*

Čl. 5.2 písm. a) stanov[3] společnosti **EICHLER COMPANY a.s.** pak stanoví, že: *„Zlatá akcie je*

vydávána jako akcie se zvláštními právy. S tímto druhem akcií jsou spojena všechna práva stanovená ZOK pro kmenovou akcii společnosti. Navíc je s tímto druhem akcie spojeno právo rozhodujícího hlasu, tzn. že jakékoliv usnesení valné hromady společnosti vyžaduje ke svému přijetí hlas spojený se zlatou akcií, a to bez ohledu na kvórum stanovené ZOK či těmito stanovami. S akcií je spojeno hlasovací právo. Na každý jeden kus zlaté akcie připadá jeden hlas při hlasování na valné hromadě společnosti, tj. celkem mají zlaté akcie ve společnosti 1 hlas.“

Společnost **B92 a.s.** používá ve svých stanovách pro označení zlatých akcií pojem **hlasovací akcie**[4]s tím, že: „S hlasovací akcií jsou spojena tato zvláštní práva: i. právo zablokovat přijetí určitých rozhodnutí valné hromady. Následující rozhodnutí tedy mohou být přijata, za splnění dalších podmínek stanovených těmito stanovami a zákonem, pouze v případě, že pro ně bude hlasovat akcionář vlastníci hlasovací akcii: a) rozhodnutí o změně stanov, b) rozhodnutí o přeměně společnosti, c) rozhodnutí o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace, d) rozhodnutí o schválení převodu, pachtu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti, e) rozhodnutí o volbě a odvolání správní rady, f) rozhodnutí o změně výše základního kapitálu a o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu, g) rozhodnutí o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů, nebo o úhradě ztráty...“

§ 6 odst. 2 stanov[5] společnosti **Corpus Solutions a.s.** pro změnu pracuje s pojmem **zakladatelské akcie**: „Akcie zakladatelské jsou akcie č. 1 a akcie č. 35, přičemž s těmito akciemi je spojeno zvláštní hlasovací právo akcionáře, kdy k přijetí rozhodnutí valné hromady společnosti se vždy vyžaduje souhlas akcionářů vlastníci 100% hlasovacích akcií.“

Ve stanovách[6] společnosti **PD REAL a.s.** jsou zlaté akcie upraveny následujícím způsobem: „... s akcií se zvláštními právy („zlatou akcií“), znějící na jméno a vydanou v zaknihované podobě, jsou spojena zejména tato práva: pro schopnost usnášení valné hromady se vždy vyžaduje přítomnost vlastníka akcie se zvláštními právy, pro přijetí rozhodnutí valné hromady se vždy vyžaduje souhlas akcionáře vlastníciho akcii se zvláštními právy...“

V posledně zmíněném případě jsou se zlatými akciemi spojena navíc určitá **kontrolní oprávnění akcionáře**: a) vlastník akcie se zvláštními právy je kdykoliv oprávněn požádat představenstvo o svolání valné hromady, b) představenstvo je povinno zařadit na žádost vlastníka akcie se zvláštními právy jím určenou záležitost do programu jednání valné hromady, c) vlastník akcie se zvláštními právy je oprávněn požádat dozorčí radu, aby v záležitostech uvedených v žádosti přezkoumala výkon působnosti představenstva. d) vlastník akcie se zvláštními právy je oprávněn domáhat se za společnost náhrady újmy proti členu představenstva nebo dozorčí rady v souladu s ustanovením § 371 ZOK, e) vlastník akcie se zvláštními právy má veškerá práva kvalifikovaného akcionáře jak je kvalifikovaným akcionářům zaručuje ZOK h) **vlastník akcie se zvláštními právy má právo účastnit se (bez hlasovacího práva) všech zasedání představenstva i dozorčí rady i jakéhokoliv jiného orgánu společnosti i) vlastník akcie se zvláštními právy má právo na doručení všech zápisů z představenstva i dozorčí rady i jakéhokoliv jiného orgánu společnosti, j) vlastník akcie se zvláštními právy má právo nahlížet do všech dokladů společnosti, včetně účetních, případně i prostřednictvím svého zástupce, pořizovat si opisy těchto listin a/nebo výpisy z nich.**

Jde-li o přiznání postavení kvalifikovaného akcionáře (a tomu odpovídajících práv) i jinému akcionáři (akcionářům), kteří nesplňují zákonné podmínky uvedené v § 365 ZOK pro dosažení tohoto statusu ujednáním ve stanovách v podobě zvláštních práv spojených s akcií, pak tento mechanismus se zákonu nijak nepřičí. Jinými slovy, to že zákon stanoví, že kvalifikovaní akcionáři požívají zvláštních zákonných práv, nijak nebrání tomu, aby obdobná zvláštní

práva byla založena stanovami i jiným akcionářům, kteří (ať už sami si spolu s jinými akcionáři) nedosahují potřebné (prahové) hodnoty podílu tak, aby byli kvalifikovanými akcionáři ve smyslu zákona. Zákon pouze zakazuje, aby zákonná úprava práv kvalifikovaných akcionářů nebyla stanovami zúžena, což ale není tento případ, protože kvalifikovaným akcionářům zůstávají jejich práva zachována, jen se tato přiznávají také jiné skupině akcionářů. **K diskuzi je toliko otázka, zdali lze ve stanovách minoritním akcionářům, kteří nejsou kvalifikovanými akcionáři, založit právo podat za společnost akcionářkou žalobu proti osobám vyjmenovaným v § 371 ZOK. Soudím, že to možné je [čl. 2 odst. 3 LZPS, § 421 odst. 2 písm. p) ZOK, per analogiam § 447 odst. 3 ZOK], avšak s tím, že nepůjde o zákonné, nýbrž o smluvní zastoupení. Průkazem k zastoupení zde budou stanovy.**

Rovněž inkorporování shora citovaných **kontrolních práv do zlatých či jiných akcií ujednáním ve stanovách, která spočívají v možnosti se účastnit zasedání jiných orgánů společnosti včetně práva na doručení všech zápisů z jednání těchto orgánů a práva nahlížet do dokladů společnosti a pořizovat si opisy těchto dokladů a/nebo výpisy z nich, by nemělo být v rozporu se zákonem.** Zejména ve vztahu k akciovým společnostem, jejichž akcie nejsou obchodovány na veřejných trzích, by se měl dle mého soudu prosadit výklad ve prospěch co nejširší smluvní volnosti. Ust. § 357 až § 360 ZOK proto nelze vykládat tak, že by právo akcionáře na informace nešlo rozšířit ujednáním ve stanovách nad rámec stanovený zákonem. Obdobný závěr zastává i odborná literatura, srov. např. ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Pe tr. § 357 [Žádost o vysvětlení]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 606. ISBN 978-80-7400-540-4: „...stanovy společnosti mohou založit právo akcionáře i na poskytnutí informací, jež s projednávanými záležitostmi nesouvisí, a to buď pro všechny akcionáře, nebo pouze jako zvláštní právo spojené s určitým druhem akcií („informační akcie“).“ V této souvislosti lze poukázat kupř. i na § 220i odst. 3 písm. c) slovenského obchodního zákoníku, který v rámci úpravy jednoduché společnosti na akcie stanoví: „Spoločnosť môže vydávať kmeňové akcie a akcie s osobitnými právami. Osobitné práva môžu spočívať najmä v určení rozsahu práva na poskytovanie informácií o spoločnosti.“

Navíc nelze odhlížet od toho, že právo na informace v rozsahu překračujícím § 357 až § 360 ZOK vykonává většinový akcionář dnes a denně a to i s kmenovými akciemi a to ať už jako člen statutárního či kontrolního orgánu přímo či nepřímo přes jím dosazené osoby do těchto orgánů. Informační asymetrie mezi akcionáři je tedy u akciové společnosti všudypřítomná. **Rozšíření práva na informace jen některým akcionářům v podobě zvláštního druhu akcií tedy nemůže být per se v rozporu se zásadou rovnosti všech akcionářů (§ 244 ZOK).** Potom by totiž de facto nešlo vydávat žádné zvláštní druhy akcií. Opak nelze dovozovat ani z toho, že u společnosti s ručením omezeným zákonodárce v § 155 ZOK výslovně stanoví, že společníku může další práva na informace (vedle těch, které mu přiznává již zákon) založit společenská smlouva, zatímco u akciové společnosti o takové možnosti zákon mlčí. **Rozšíření práva akcionářů na informace nejde ani proti smyslu kapitálové povahy akciové společnosti. Jedná se toliko o nástroj kontroly držitelů reziduálních nároků zejména vůči statutárnímu orgánu, bez toho aniž by se tím jakkoliv zasahovalo např. do jeho obchodního vedení atd.**

Mgr. Vladimír Janošek,

advokát

trvale spolupracující s [ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1

110 00 Praha 1

Tel.: +420 731 773 563

e-mail: janosek@arws.cz

---

[1] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. B 1169/SL2/KSBR.

[2] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. B 2988/SL10/KSHK.

[3] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. C 37017/SL46/KSBR.

[4] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 23233/SL2/MSPH.

[5] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 5936/SL59/MSPH.

[6] Viz stanovy založené ve sbírce listin u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 19057/SL22/MSPH.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatele](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)